

Bijlagen

Democratie en vertrouwen

Sociale en Culturele Ontwikkelingen Stand van Nederland 2023

Lonneke van Noije
Josje den Ridder
Bram Geurkink

Inhoud

A	Groepsverschillen in houdingen over democratie en politiek	3
B	Samenstelling gebruikte variabelen voor responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid en percepties van overheidsprestaties	6
C	Verklaren van politiek vertrouwen en tevredenheid met de democratie.....	12

A Groepsverschillen in houdingen over democratie en politiek

Tabel A.1 Verschillen in vertrouwen in regering, Tweede Kamer, en tevredenheid met werking democratie, personen van 18 jaar en ouder (in procenten, cijfer 6 of hoger)^a

	vertrouwen regering	vertrouwen Tweede Kamer	tevredenheid werking democratie
opleiding			
1 basisonderwijs/vmbo	33 ^{2,3}	34 ^{2,3}	41 ^{2,3}
2 havo/vwo/mbo	43 ^{1,3}	45 ^{1,3}	55 ^{1,3}
3 hbo/wo	58 ^{1,2}	59 ^{1,2}	67 ^{1,2}
leeftijd			
1 18-34 jaar	52 ⁴	52 ²	63 ^{2,3}
2 35-54 jaar	44	43 ¹	52 ¹
3 55-64 jaar	45	45	53 ¹
4 ≥ 65 jaar	43 ¹	48	57
geslacht			
1 vrouw	47	49	57
2 man	45	45	56
politieke voorkeur^b			
1 coalitie: VVD/D66/CDA/CU	64 ^{2,3,4,5,6}	64 ^{3,4,5,6}	73 ^{3,4,5,6}
2 oppositie midden-links: PvdA/GL	52 ^{1,3,4,5,6}	59 ^{3,4,5,6}	71 ^{3,4,5,6}
3 oppositie links: PvdD/SP	34 ^{1,2,4}	44 ^{1,2,4}	48 ^{1,2,4}
4 oppositie rechts: PVV/FVD/JA21/BBB	17 ^{1,2,3,5,6}	15 ^{1,2,3,4,6}	25 ^{1,2,3,6}
5 weet niet/zegt niet	34 ^{1,2,4}	37 ^{1,2,4}	39 ^{1,2}
6 stemt niet	33 ^{1,2,4}	35 ^{1,2,4}	44 ^{1,2,4}

a Groepen wijken significant ($p < 0,01$) af van de genoemde groep in superscript. De nummers in superscript komen overeen met de volgorde waarin de categorieën in kolom 1 genoemd worden.

b Groep overig (50PLUS/SGP/DENK/blanco/anders/VOLT/BIJ1) niet weergegeven.

Bron: SCP (SCO'22)

Tabel A.2 Groepsverschillen voor vertrouwen in de wet naleven, personen van 18 jaar en ouder, 2022 (in procenten)^{a,b}

	de wet niet naleven is soms acceptabel
opleiding	
1 basisonderwijs/vmbo	23
2 havo/vwo/mbo	28
3 hbo/wo	29
leeftijd	
1 18-34 jaar	30
2 35-54 jaar	29 ⁴
3 55-64 jaar	25
4 ≥ 65 jaar	23 ²
geslacht	
1 vrouw	25
2 man	29
politieke voorkeur^c	
1 coalitie: VVD/D66/CDA/CU	21 ⁴
2 oppositie midden-links: PvdA/GL	21 ⁴
3 oppositie links: PvdD/SP	27 ⁴
4 oppositie rechts: PVV/FVD/JA21/BBB	45 ^{1,2,3,5,6}
5 weet niet/zegt niet	24 ⁴
6 stemt niet	27 ⁴

a Vraagstelling: Vindt u dat burgers zich altijd aan de wet horen te houden, of zijn er bijzondere omstandigheden waarin mensen hun geweten mogen volgen, ook als dat betekent dat zij de wet overtreden?

b Groepen wijken significant ($p < 0,01$) af van de genoemde groep in superscript. De nummers in superscript komen overeen met de volgorde waarin de categorieën in kolom 1 genoemd worden.

c Groep overig (50PLUS/SGP/DENK/blanco/anders/VOLT/BIJ1) niet weergegeven.

Bron: SCP (SCO'22)

Tabel A.3 Oordelen over democratie en politiek in verschillende groepen, personen van 18 jaar en ouder, 2022 (in procenten)^{a|b}

lage score op:	responsiviteit	transparantie	voorspelbaarheid	inclusieve behandeling	integriteit	checks and balances	goede bedoelingen	effectiviteit	distributieve rechtvaardigheid	idee waar regering heen wil	visie regering
opleiding											
1 basisonderwijs/vmbo	26 ^{2,3}	24 ^{2,3}	49 ^{2,3}	16 ³	12 ³	13 ³	24 ^{2,3}	26 ³	28 ³	27 ³	54
2 havo/vwo/mbo	18 ^{1,3}	18 ^{1,3}	36 ^{1,3}	11 ³	9 ³	10 ³	17 ^{1,3}	25 ³	23 ³	33	52
3 hbo/wo	10 ^{2,3}	10 ^{1,2}	22 ^{1,2}	5 ^{1,2}	4 ^{1,2}	4 ^{1,2}	9 ^{2,3}	19 ^{2,3}	16 ^{2,3}	35 ¹	52
leeftijd											
1 18-34 jaar	14	12 ⁴	25 ^{3,4}	7	8	6 ²	13	17 ^{2,4}	16 ^{2,4}	33	45 ^{2,3,4}
2 35-54 jaar	20	18	32 ⁴	12	9	13 ^{1,4}	18	26 ¹	24 ¹	35 ⁴	54 ¹
3 55-64 jaar	18	17	34 ^{1,4}	11	9	9	18	25	23	33	55 ¹
4 ≥ 65 jaar	17	20 ¹	47 ^{1,2,3}	11	7	8 ²	15	25 ¹	25 ¹	28 ²	58 ¹
geslacht											
1 vrouw	16	17	33	11	8	9	16	22	23	33	51
2 man	19	17	36	9	8	9	16	24	20	32	54
politieke voorkeur^c											
1 coalitie: VVD/D66/CDA/CU	9 ^{2,3,5,6}	8 ^{3,4,6}	29 ⁴	3 ^{3,4,5,6}	3 ^{4,5,6}	3 ^{3,4,5,6}	6 ^{3,4,5,6}	13 ^{3,4,5,6}	10 ^{2,3,4,5,6}	32	44 ^{3,4}
2 oppositie midden-links: PvdA/GL	6 ^{3,4,5,6}	6 ^{3,4,5,6}	25 ⁴	3 ^{4,6}	2 ^{3,4,5,6}	3 ^{4,6}	7 ^{4,5,6}	18 ^{3,4}	19 ^{1,3,4}	31	52 ⁴
3 oppositie links: PvdD/SP	16 ^{1,2,4}	24 ^{1,2,4}	35 ⁴	10 ^{1,4}	7 ^{2,4}	8 ^{1,4}	14 ^{1,4,6}	34 ^{1,2}	32 ^{1,2}	30	61 ^{1,4,6}
4 oppositie rechts: PVV/FVD/JA21/BBB	44 ^{1,2,3,5,6}	41 ^{1,2,3,5,6}	52 ^{1,2,3,5,6}	27 ^{1,2,3,5,6}	21 ^{1,2,3}	25 ^{1,2,3,6}	44 ^{1,2,3,5,6}	46 ^{1,2,5,6}	41 ^{1,2,5,6}	29	76 ^{1,2,3,5,6}
5 weet niet/zegt niet	21 ^{1,2,4}	15 ^{2,4}	31 ⁴	12 ^{1,4}	9 ^{1,2}	12 ¹	22 ^{1,2,4}	23 ^{1,4}	24 ^{1,4}	25	50 ⁴
6 stemt niet	24 ^{1,2,4}	23 ^{1,2,4}	37 ⁴	16 ^{1,2,4}	14 ^{1,2}	12 ^{1,2,4}	25 ^{1,2,3,4}	25 ^{1,4}	27 ^{1,4}	34	44 ^{3,4}

a Groepen wijken significant (p < 0,01) af van de genoemde groep in superscript. De nummers in superscript komen overeen met de volgorde waarin de categorieën in kolom 1 genoemd worden.

b Lage scores zijn scores ≤ 2 op een schaal die loopt van 1 tot 5.

c Groep overig (50PLUS/SGP/ DENK/blanco/ander /VOLT/BIJ1) niet weergegeven.

Bron: SCP (SCO'22)

B Samenstelling gebruikte variabelen voor responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid en percepties van overheidsprestaties

Voor het samenstellen van de schalen voor responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid en percepties van overheidsprestaties hebben we een groot aantal items uitgevraagd. In tabel B.1 is een overzicht te vinden van alle items die zijn gebruikt in de schaalconstructies en de originele schalen van deze items. Voor responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid en overheidsprestaties zijn aparte confirmatory factoranalyses gedraaid. Voor responsiviteit vormen alle items samen een coherente schaal; deze items zijn daarom tot een indicator voor responsiviteit samengevoegd. Volgens verwachting blijkt een enkele factor niet een voldoende modelfit op te leveren voor procedurele rechtvaardigheid en percepties van overheidsprestaties.¹ Daarom zijn voor deze aspecten meerdere schalen geproduceerd. We hebben hierbij deels theoretische en deels empirische overwegingen meegenomen om tot inzichtelijke en coherente constructen te komen. De resultaten van de confirmatory factoranalyse waarvan de uiteindelijke factorscores zijn opgeslagen, zijn weergegeven in tabel B.2. De factorscores zijn herschaald zodat ze allemaal lopen van 1 tot 5 en waar nodig omgedraaid, zodat een hogere score meer responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid of tevredenheid met overheidsprestaties betekent.

¹ Het item 'De regering houdt vast aan haar plannen ongeacht wat meeste mensen ervan vinden' hing niet sterk genoeg samen met de rest van de responsiviteitschaal en is uit de verdere analyse gelaten.

Tabel B.1 Overzicht van items voor responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid, en overheidsprestaties^a

variabelenaam	vraag	schaalverdeling	weet niet ^a	uiteindelijke schaal
responsiviteit				
v4	Tweede Kamerleden zorgen dat ze op de hoogte blijven van wensen van burgers.	1 'Dat is (bijna) nooit het geval' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	responsiviteit
v5	Tweede Kamerleden leggen hun standpunten en besluiten uit aan burgers.	1 'Dat is (bijna) nooit het geval' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	responsiviteit
v6	Tweede Kamerleden proberen te voldoen aan wensen van burgers.	1 'Dat is (bijna) nooit het geval' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	responsiviteit
v7	De regering zorgt dat ze op de hoogte blijft van wensen van burgers	1 'Dat is (bijna) nooit het geval' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	responsiviteit
v8	De regering legt haar standpunten en besluiten uit aan burgers.	1 'Dat is (bijna) nooit het geval' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	responsiviteit
v9	De regering probeert te voldoen aan de wensen van burgers.	1 'Dat is (bijna) nooit het geval' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	responsiviteit
procedurele rechtvaardigheid				
v15	In hoeverre worden politieke besluiten in Nederland volgens u transparant genomen? Dat wil zeggen dat iedereen kan zien hoe en waarom ze zijn genomen.	1 'Dat is (bijna) nooit het geval' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	transparantie
v16	Nadat een politiek besluit is genomen, wordt beleid gemaakt en uitgevoerd. In hoeverre is beleid in Nederland volgens u transparant? Dat wil zeggen dat iedereen kan zien hoe en waarom het wordt uitgevoerd.	1 'Dat is (bijna) nooit het geval' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	transparantie
v11	Hoe vaak behandelen overheidsorganisaties in Nederland iedereen als gelijk, zonder kijken naar achtergrond, contacten, of positie in de maatschappij?	1 'Dat is (bijna) nooit het geval' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	inclusieve behandeling
v12	De Nederlandse regering beschermt de rechten van groepen die in de minderheid zijn.	1 'zeer oneens' – 5 'zeer eens'	ja	inclusieve behandeling
v13	De Nederlandse regering weegt de belangen van alle burgers mee in haar besluiten.	1 'zeer oneens' – 5 'zeer eens'	ja	inclusieve behandeling
v14	De Nederlandse Tweede Kamer weegt de belangen van alle burgers mee in zijn besluiten.	1 'zeer oneens' – 5 'zeer eens'	ja	inclusieve behandeling
v20	Hoe vaak denkt u dat Nederlandse ambtenaren zich schuldig maken aan vriendjespolitiek?	1 'Dat gebeurt nooit' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	integriteit
v21	Hoe vaak denkt u dat Nederlandse ambtenaren zich laten betalen voor persoonlijke diensten?	1 'Dat gebeurt nooit' – 5 'Dat gebeurt (bijna) altijd'	nee	integriteit

a De 'weet niet'-categorieën zijn voor de factoranalyses als missende waarden gecodeerd. Er is gebruik gemaakt van 'multiple imputation' om van zo veel mogelijk informatie gebruik te maken.

Tabel B.1 Overzicht van items voor responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid, en overheidsprestaties^a (vervolg)

variabelenaam	vraag	schaalverdeling	weet niet ^a	uiteindelijke schaal
	procedurele rechtvaardigheid (vervolg)			
v24	Er is voldoende controle op de werkwijze van uitvoeringsorganisaties (zoals de politie, de onderwijsinspectie of de jeugdzorg) om deze bij te kunnen sturen als er fouten worden gemaakt.	1 'zeer oneens' – 5 'zeer eens'	ja	<i>checks and balances</i>
v25	De Tweede Kamer heeft voldoende mogelijkheden om de regering te controleren en te corrigeren.	1 'zeer oneens' – 5 'zeer eens'	ja	<i>checks and balances</i>
v17	Erop vertrouwen dat meeste Tweede Kamerleden hun best doen voor Nederlandse samenleving.	1 'helemaal geen vertrouwen' – 10 'alle vertrouwen'	ja	goede bedoelingen
v18	Erop vertrouwen dat meeste leden van de regering hun best doen voor Nederlandse samenleving.	1 'helemaal geen vertrouwen' – 10 'alle vertrouwen'	ja	goede bedoelingen
v19	Erop vertrouwen dat meeste ambtenaren hun best doen voor de Nederlandse samenleving.	1 'helemaal geen vertrouwen' – 10 'alle vertrouwen'	ja	goede bedoelingen
	overheidsprestaties			
v26	De overheid slaagt erin grote maatschappelijke problemen op te lossen.	1 'zeer oneens' – 5 'zeer eens'	ja	effectiviteit
v27	De overheid is daadkrachtig in tijden van crisis.	1 'zeer oneens' – 5 'zeer eens'	ja	effectiviteit
v30	Hoe tevreden bent u in het algemeen over de prestaties van de Nederlandse regering?	1 'zeer ontevreden' – 5 'zeer tevreden'	ja	effectiviteit
v29	Hoe tevreden bent u in het algemeen over de inspanningen van de Nederlandse regering?	1 'zeer ontevreden' – 5 'zeer tevreden'	ja	effectiviteit
v31	Hoe tevreden bent u in het algemeen over de verdeling van rijkdom in Nederland?	1 'zeer ontevreden' – 5 'zeer tevreden'	ja	distributieve rechtvaardigheid
v32	Hoe tevreden bent u in het algemeen over de mate waarin iedereen toegang heeft tot goede zorg en onderwijs?	1 'zeer ontevreden' – 5 'zeer tevreden'	ja	distributieve rechtvaardigheid
v33	Hoe tevreden bent u in het algemeen over de mate waarin iedereen een veilige leefomgeving heeft?	1 'zeer ontevreden' – 5 'zeer tevreden'	ja	distributieve rechtvaardigheid
v22	Ik heb wel een algemeen idee van waar de regering de komende jaren met Nederland heen wil.	1 'zeer oneens' – 5 'zeer eens'	ja	idee waar regering heen wil
v28	De regering heeft een visie op hoe grote maatschappelijke problemen moeten worden opgelost.	1 'zeer oneens' – 5 'zeer eens'	ja	visie regering

a De 'weet niet'-categorieën zijn voor de factoranalyses als missende waarden gecodeerd. Er is gebruik gemaakt van 'multiple imputation' om van zo veel mogelijk informatie gebruik te maken.

Tabel B.2 Confirmatory factoranalyses voor schaalconstructie voor responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid en overheidsprestaties^a

Tabel B.2.1
Factoranalyse responsiviteit

model fit	FIML
X2	74.051
P	0,000
RMSEA	0,056
CFI	0,980
SRMR	0,020
itemladingen	
<i>responsiviteit</i>	
V4	0,852
V5	0,780
V6	0,855
V7	0,844
V8	0,877
V9	0,833
covarianties^a	
V8 ~~ V6	-0,551
V8 ~~ V4	-0,479

Tabel B.2.2
Eindmodel: factoranalyse procedurele rechtvaardigheid

model fit	FIML
X2	649.468
P	0,000
RMSEA	0,060
CFI	0,953
SRMR	0,028
itemladingen	
<i>transparantie</i>	
V15	0,883
V16	0,881
<i>inclusieve behandeling</i>	
V11	0,617
V12	0,572
V13	0,836
V14	0,778
<i>integriteit</i>	
V20	0,853
V21	0,769
<i>checks and balances</i>	
V25	0,733
V24	0,600
<i>goede bedoelingen</i>	
V17	0,917
V18	0,956
V19	0,853
covarianties	
V13 ~~ V14	0,381

Tabel B.2.3
Eindmodel: factoranalyse overheidsprestaties

model fit	FIML
X2	103.858
P	0,000
RMSEA	0,053
CFI	0,984
SRMR	0,024
itemladingen	
<i>effectiviteit</i>	
V26	0,805
V27	0,818
V30	0,834
V29	0,810
<i>distributieve rechtvaardigheid</i>	
V31	0,723
V32	0,662
V33	0,678
covarianties	
V29 ~~ V30	0,508
V32 ~~ V33	0,474

a Indien covarianties tot sterke modelverbeteringen leidden, hebben we deze toegevoegd tussen items binnen dezelfde schaal.

Bron: SCP (SCO'22)

Tabel B.3 Samenhang tussen indicatoren voor responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid en overheidsprestaties (in correlatiecoëfficiënten)

variabelen	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
responsiviteit	1,000										
procedurele rechtvaardigheid											
transparantie	0,697	1,000									
voorspelbaarheid	0,375	0,361	1,000								
inclusieve behandeling	0,757	0,840	0,380	1,000							
integriteit	0,549	0,580	0,311	0,643	1,000						
<i>checks and balances</i>	0,686	0,762	0,340	0,882	0,622	1,000					
goede bedoelingen	0,761	0,732	0,390	0,871	0,648	0,793	1,000				
overheidsprestaties											
effectiviteit	0,620	0,644	0,348	0,739	0,476	0,719	0,712	1,000			
distributieve rechtvaardigheid	0,563	0,593	0,299	0,699	0,466	0,671	0,652	0,875	1,000		
idee waar regering heen wil	0,202	0,226	0,236	0,206	0,123	0,206	0,176	0,223	0,182	1,000	
visie regering	0,496	0,517	0,297	0,571	0,339	0,571	0,538	0,778	0,650	0,245	1,000

Bron: SCP (SCO'22)

Tabel B.4 Relatie tussen indicatoren van responsiviteit, transparantie, overheidsprestaties en vertrouwen in de regering (in regressiecoëfficiënten)

	(1)	(2)	(3)	(4)	(5)	(6)	(7)	(8)	(9)	(10)	(11)
responsiviteit	1,86*										
procedurele rechtvaardigheid											
transparantie		1,70*									
voorspelbaarheid			0,87*								
inclusieve behandeling				2,17*							
integriteit					1,58*						
<i>checks and balances</i>						2,13*					
goede bedoelingen							2,10*				
overheidsprestaties											
effectiviteit								2,03*			
distributieve rechtvaardigheid									1,97*		
idee waar regering heen wil										0,35*	
visie regering											1,25*
n	3041	3039	2842	3039	3039	3039	3039	3000	3000	2601	2808

* = $p < 0,01$.

Bron: SCP (SCO'22)

C Verklaren van politiek vertrouwen en tevredenheid met de democratie

Tabel C.1 Samenhang van vertrouwen in de Tweede Kamer met ervaren responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid en percepties van overheidsprestaties, personen van 18 jaar en ouder (in ongestandaardiseerde coëfficiënten)^{ab}

	model 1	model 2	model 3	model 4
responsiviteit	1,78*			0,58*
procedurele rechtvaardigheid				
transparantie		-0,09		-0,20
voorspelbaarheid		0,20*		0,16*
inclusieve behandeling		1,60*		0,98*
integriteit		0,22*		0,16*
<i>checks and balances</i>		0,39*		0,15
overheidsprestaties				
effectiviteit			1,73*	0,85*
distributieve rechtvaardigheid			0,24	0,01
idee van waar regering heen wil			0,05	-0,05
visie regering			-0,15	-0,20*
controlevariabelen				
leeftijd	0,01*	0,01*	0,02*	0,01*
vrouw	0,01	0,26*	0,08	0,14
opleiding basis/vmbo (ref.)				
opleiding havo/vwo/mbo	0,29*	0,19	0,49*	0,21
opleiding hbo/wo	0,45*	0,19	0,88*	0,21
R ²	0,45	0,57	0,49	0,62
n	3006	2820	2516	2475

* = $p < 0,01$.

a 'Kunt u op een schaal van 1 tot 10 aangeven hoeveel vertrouwen u in de regering heeft' Op een schaal van 1 (helemaal geen vertrouwen) tot 10 (alle vertrouwen). De antwoordoptie 'ik weet het niet' is hier buiten beschouwing gelaten.

b Zie tabel B.1 voor een overzicht van de samenstelling van elk van de gebruikte variabelen.

Bron: SCP (SCO'22)

Tabel C.2 Samenhang van tevredenheid met democratie met ervaren responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid en percepties van overheidsprestaties, personen van 18 jaar en ouder (in ongestandaardiseerde coëfficiënten)^{a,b}

	model 1	model 2	model 3	model 4
responsiviteit	1,89*			0,60*
procedurele rechtvaardigheid				
transparantie		0,03		-0,07
voorspelbaarheid		0,23*		0,15*
inclusieve behandeling		1,59*		1,03*
integriteit		0,13		0,02
checks and balances		0,46*		0,28
overheidsprestaties				
effectiviteit			1,40*	0,41*
distributieve rechtvaardigheid			0,57*	0,31*
idee van waar regering heen wil			-0,04	-0,15*
visie regering			0,04	-0,03
controlevariabelen				
leeftijd	0,00	0,00	0,01*	0,01*
vrouw	-0,03	0,24*	0,08	0,17
opleiding basis/vmbo (ref.)				
opleiding havo/vwo/mbo	0,28	0,22	0,61*	0,36*
opleiding hbo/wo	0,37*	0,18	0,93*	0,29
R ²	0,40	0,51	0,43	0,56
n	2906	2745	2467	2428

* = $p < 0,01$.

a 'Hoe tevreden bent u met de manier waarop de democratie werkt in Nederland?' Op een schaal van 0 (zeer ontevreden) tot 10 (zeer tevreden). De antwoordoptie 'ik weet het niet' is hier buiten beschouwing gelaten.

b Zie tabel B.1 voor een overzicht van de samenstelling van elk van de gebruikte variabelen.

Bron: SCP (SCO'22)

Tabel C.3 Samenhang van vertrouwen in de regering met ervaren responsiviteit, procedurele rechtvaardigheid en percepties van overheidsprestaties, personen van 18 jaar en ouder (in ongestandaardiseerde coëfficiënten)^{a|b|c}

	model 1	model 2	model 3	model 4
responsiviteit	1,82*			0,44*
procedurele rechtvaardigheid				
transparantie		-0,06		-0,13
voorspelbaarheid		0,23*		0,18*
inclusieve behandeling		1,61*		0,89*
integriteit		0,18*		0,14
<i>checks and balances</i>		0,49*		0,12
overheidsprestaties				
effectiviteit			1,85*	1,08*
distributieve rechtvaardigheid			0,32*	0,10
idee van waar regering heen wil			0,01	-0,09
visie regering			-0,10	-0,14
controlevariabelen				
leeftijd	0,00	0,00	0,01*	0,01*
vrouw	0,07	0,34*	0,11	0,18*
opleiding basis/vmbo (ref.)				
opleiding havo/vwo/mbo	0,12	0,03	0,30*	0,07
opleiding hbo/wo	0,34*	0,08	0,74*	0,17
R2	0,44	0,59	0,57	0,66
n	3028	2832	2524	2483

* = $p < 0,01$.

- a 'Kunt u op een schaal van 1 tot 10 aangeven hoeveel vertrouwen u in de regering heeft' Op een schaal van 1 (helemaal geen vertrouwen) tot 10 (alle vertrouwen). De antwoordoptie 'ik weet het niet' is hier buiten beschouwing gelaten.
- b Zie tabel B.1 voor een overzicht van de samenstelling van elk van de gebruikte variabelen.
- c Sommige onafhankelijke variabelen correleren sterk; de gemiddelde VIF-waarde voor het model is 3,20. Voor inclusieve behandeling, *checks and balances* en effectiviteit is de waarde hoger dan 5, wat maakt dat de betrouwbaarheidsintervallen voor deze effecten groter zijn. Aanvullende tests met het weglaten van deze variabelen hebben geen substantieel effect op de interpretatie van de andere effecten. Ook heeft geen van de onafhankelijke variabelen een VIF-waarde hoger dan 10. Daarom is besloten ze in het model te houden.

Bron: SCP (SCO'22)